

ตอนที่ 3 การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน

บทที่ 13

การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน

ความหมายของแผนการสอน

แผนการสอน คือ การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอน ตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน การวัดและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนการสอนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอนคือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า หรือ คือการบันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง (กรมวิชาการ. 2545: 3)

นิคม ชมภูหลง (2545: 180) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภพ เลหาไพฑูรย์ (2540: 357) ให้ความหมายของแผนการสอนว่าแผนการสอน หมายถึง ลำดับขั้นตอนและกิจกรรมทั้งหมดของผู้สอนและผู้เรียน ที่ผู้สอนกำหนดไว้เป็นแนวทางในการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542: 1) ให้ความหมายของแผนการสอนว่าแผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 133) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า หมายถึง การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งโดยกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545: 69) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นแผนงานหรือโครงการที่ครูผู้สอนได้เตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้

ปฏิบัติการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2545: 73) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือผลของการเตรียมการ วางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และกระบวนการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

แผนการสอนกับแปลนบ้านของสถาปนิก

ถ้าจะเปรียบเทียบวิชาชีพครูกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น สถาปนิก แผนการสอนของครูก็คล้ายกับแบบแปลนบ้านที่สถาปนิกเขียนขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปลูกสร้างบ้าน บ้านที่สร้างตามแบบแปลนซึ่งได้ออกแบบวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า ย่อมดีกว่าบ้านที่ไม่มีแบบแปลน ซึ่งอาจจะผิดเพี้ยน ไม่เป็นไปอย่างที่ต้องการ ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรและค่าใช้จ่าย

การสร้างบ้านต้องมีการวางแผนเขียนแบบแปลน เพื่อให้ได้บ้านอย่างที่ต้องการ ดังนั้นการสร้างคน (หรือการสอนคน) ซึ่งยากกว่าการสร้างบ้าน เพราะคนเป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดทำแผนการสอน เพื่อสร้างสรรค์ให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้อย่างที่หลักสูตรต้องการ

แผนการสอนกับแผนที่ของนักเดินทาง

แผนการสอนของครูเปรียบได้กับแผนที่ของนักเดินทาง โดยมีหลักสูตรเป็นเข็มทิศ นักเดินทางที่ดีจะต้องใช้แผนที่และเข็มทิศนำทาง เพื่อเดินไปสู่เป้าหมายโดยไม่หลงทาง แผนการสอนที่ดีช่วยให้ครูปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร เพราะแผนการสอนเป็นแนวทางในการสอนของครูที่ได้มีการเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้า

สรุป แผนการสอนคือ การวางแผนการจัดกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าอย่างละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และวิธีวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการสอน เป็นงานสำคัญของครูผู้สอน การสอนจะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ถ้าผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดี ก็เท่ากับบรรลุจุดหมายปลายทางไปแล้วครึ่งหนึ่ง การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความแคล่วคล่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมีแผน มีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการสอน ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผนเนื่องจากในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอน รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวกและง่ายดายขึ้น ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการสอนที่รอบคอบและปฏิบัติตามแผนการสอนที่วางไว้ ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการสอน

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผู้เรียนได้นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้ให้แนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอน สอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจคือความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนมาอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทางด้านวัตถุคือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

ความสำคัญของแผนการสอนต่อวิชาชีพครู

1. แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูแบบมืออาชีพ มีการเตรียมการล่วงหน้า แผนการสอนของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรม และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก มาผสมผสานกัน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนเองสอนอยู่

2. แผนการสอนช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง
3. แผนการสอนทำให้ครูผู้สอนและครูที่จะปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจ และมีประสิทธิภาพ
4. แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
5. แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง หรือระดับให้สูงขึ้น และเพื่อใช้ประกอบการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้

สมนึก กัททิษณี (2546: 5) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแผนต้องมีขั้นตอน ดังนี้

1. เนื้อหาต้องเขียนเป็นรายคาบ หรือรายชั่วโมงตารางสอน โดยเขียนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องให้อยู่ในโครงการสอน และเขียนเฉพาะเนื้อหาสาระสำคัญพอสังเขป (ไม่ควรบันทึกแผนการสอนอย่างละเอียดมาก ๆ เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย)
2. ความคิดรวบยอด (Concept) หรือหลักการสำคัญ ต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอนส่วนนี้ถือว่าเป็นหัวใจของเรื่องครูต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนจนสามารถเขียนความคิดรวบยอดได้อย่างมีคุณภาพ
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องเขียนให้สอดคล้อง กลมกลืนกับความคิดรวบยอด มิใช่เขียนตามอำเภอใจ มิใช่เขียนสอดคล้องเฉพาะเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้นเพราะจะได้เฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ความจำ สมรรถนะหรือการพัฒนาของนักเรียนจะไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
4. กิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
5. สื่อที่ใช้ควรเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อดังกล่าวต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการได้ง่าย
6. วัดผล โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและช่วงที่ทำการวัด (ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน) เพื่อตรวจสอบว่าการสอนของครูบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ลักษณะการวางแผนการสอน

การวางแผนการสอนทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าต้องสอนอะไร สอนอย่างไร สอนเมื่อใด ใช้เวลาเท่าใด ใช้อะไรประกอบการสอนบ้าง และวัดผลประเมินผลอย่างไร ดังนั้นในการวางแผนการสอนเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลดังกล่าว จึงต้องจัดทำเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1. จัดทำเป็นกำหนดการสอน

ขั้นตอนที่ 2. จัดทำเป็นแผนการสอน

ในขั้นแรกผู้สอนต้องจัดทำกำหนดการสอนก่อน โดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระจากคำอธิบายรายวิชา เมื่อจัดทำกำหนดการสอนแล้ว จึงนำกำหนดการสอนมาเป็นแนวทางการจัดทำแผนการสอน ดังนั้นผู้สอนจึงควรได้ทราบลักษณะของกำหนดการสอน และแผนการสอนซึ่งมีดังนี้

กำหนดการสอน

กำหนดการสอนเป็นเอกสารสำคัญที่ครูทุกคนจะต้องใช้เป็นหลักในการวางแผนการสอน จัดเป็นการวางแผนการสอนระยะยาวตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษาโดยไม่มีรายละเอียดมากนัก

ความหมายของกำหนดการสอน

กำหนดการสอน คือ แผนงานการสอนหรือโครงการสอน ที่จัดทำขึ้นจากหลักสูตรและคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการ โดยกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญ จำนวนคาบ เวลาและสัปดาห์ที่สอนไว้ตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษาทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าตลอดภาคเรียนนั้น ในแต่ละสัปดาห์จะต้องสอนเนื้อหาใดบ้าง จัดกิจกรรมข้อใดและในเวลากี่คาบ

ความสำคัญของกำหนดการสอน

กำหนดการสอนเป็นการวางแผนระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องจัดทำให้เสร็จก่อนเริ่มเปิดภาคเรียนหรือปีการศึกษาใหม่ เพราะกำหนดการสอนมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางในการทำแผนการสอนของครู กล่าวคือ การจัดทำแผนการสอนจำเป็นต้องดูกำหนดการสอนเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะกำหนดการสอนจะบ่งให้ทราบว่า ในแต่ละวันของสัปดาห์จะต้องสอนเนื้อหาใด กิจกรรมข้อใด ผู้สอนก็จะทำแผนการสอนของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละวันแต่ละวันแต่ละวิชาได้ถูกต้องตรงกันกับกำหนดการสอน

2. ทำให้ครูได้เห็นแผนงานการสอนระยะยาว ได้ทราบเนื้อหาที่จะต้องสอนตลอดภาคเรียนนั้น เป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวและการวางแผนทำงานตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา

3. เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายวิชาการและฝ่ายบริหารของโรงเรียนในการวางแผนงานบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน เช่น การวางแผนจัดทำตารางสอน จัดครูเข้าสอน จัดเตรียมเอกสาร จัดเตรียมวันสอบกลางภาค สอบปลายภาค จัดเตรียมสื่อการสอน เตรียมห้องสมุด เตรียมห้องเรียน เตรียมการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

รูปแบบของกำหนดการสอน

โดยทั่วไป กำหนดการสอนจะเขียนในรูปแบบของตารางประกอบด้วยสัปดาห์ที่สอน เนื้อหาในแต่ละสัปดาห์ และจำนวนคาบเวลา นอกจากนี้อาจมีรูปแบบอื่นที่มีรายละเอียดมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม รูปแบบดังตัวอย่างที่นำเสนอเป็นรูปแบบที่นิยมใช้

แผนการสอน

เมื่อผู้สอนทำกำหนดการสอนเสร็จแล้ว ก็จะนำมาเป็นกำหนดการเขียนแผนการสอน โดยเขียนรายละเอียดของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์ให้ชัดเจนขึ้นเพื่อนำไปใช้จริง

ประโยชน์ของแผนการสอน

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
 2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนได้ทันเวลา
 3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
 4. ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้
- ถ้าครูได้ทำแผนการสอนและใช้แผนการสอนที่จัดทำขึ้น เพื่อนำไปใช้สอนในคราวต่อไป แผนการสอนดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544: 134)
1. ครูผู้วัดดูประสภผลของการสอน
 2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
 3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
 4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ
 5. ถ้าครูประจำชั้น ไม่ได้สอน ครูที่มาทำการสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

การวางแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การตีความหมายของหลักสูตร และการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรที่จะต้องนำมาจัดการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียน ผลจากการวางแผนจะได้คู่มือที่ใช้เป็นแนวทาง เรียกว่ากำหนดการสอน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544: 2 – 7)

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียนแนวดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดและการประเมินการเรียน คำอธิบายในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งระบุเนื้อหาที่ต้องให้นักเรียนได้เรียนตามลำดับขั้นตอนกระบวนการที่ต้องให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้
2. ศึกษาความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับองค์ประกอบแต่ละส่วนของหลักสูตร
3. ลำดับความคิดรวบยอดที่จัดให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นได้เรียนรู้ก่อนหลัง โดยพิจารณาขอบข่ายเนื้อหา และกิจกรรมที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา
4. กำหนดผลที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน เมื่อได้เรียนรู้ความคิดรวบยอดแต่ละเรื่องแล้ว
5. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา หรืออาจพิจารณาจากกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ
6. กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับขอบข่ายเนื้อหาสาระหรือความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมที่กำหนดไว้
7. รวบรวมรายละเอียดตามกิจกรรมข้อ 1 – 6 จัดทำเป็นเอกสารที่เรียกว่ากำหนดการสอนหรือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้เป็นแนวทางในการเตรียมแผนการสอนต่อไป

การเตรียมการสอนและการปฏิบัติการสอน

การเตรียมการสอนเริ่มด้วยการจัดทำแผนการสอน ซึ่งเป็นผลมาจากการวางแผน มาตรฐานเป็นแผนการสอนย่อยๆ องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการสอน ควรมีดังนี้ (ลำลี รักสุทธิ และคณะ.2541: 7)

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดและประเมินผลการเรียน

องค์ประกอบของแผนการสอน

องค์ประกอบของแผนการสอนเกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)

3. ด้วยสาระอะไร (โครงสร้างเนื้อหา)
 4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
 5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
 6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)
- เพื่อตอบคำถามดังกล่าวจึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้
1. วิชา หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอดของเรื่อง)
 2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 3. เนื้อหา
 4. กิจกรรมการเรียนการสอน
 5. สื่อการเรียนการสอน
 6. วัดผลประเมินผล

องค์ประกอบหลักของ แผนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective)

คือ สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

- 1.1 พุทธิพิสัย (Cognitive) คือ จุดประสงค์ที่เน้นความสามารถทางสมอง (Head) ความรู้ในเนื้อหา และ ทฤษฎี
- 1.2 ทักษะพิสัย (Skill) คือ จุดประสงค์ที่เน้นความสามารถทางปฏิบัติ (Hand)
- 1.3 จิตพิสัย (Affective) คือ จุดประสงค์ที่เน้นคุณธรรม และจิตใจ (Heart)

2. การเรียนการสอน (Learning)

คือ กระบวนการที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 สาระการเรียนรู้
- 2.2 เนื้อหาวิชา
- 2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 สื่อการเรียนการสอน

เช่น การอภิปราย การสาธิต การสืบค้น การทำโครงการ การวิจัย และทดลองปฏิบัติ เป็น

ต้น

3. การวัด และประเมินผล (Evaluation)

คือ การตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรม หรือลักษณะพึงประสงค์ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

องค์ประกอบในการเขียนแผนการสอน หรือเอกสารประกอบการสอน

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. สาระสำคัญ
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. จุดประสงค์ปลายทาง
5. จุดประสงค์นำทาง
6. เนื้อหาสาระ
7. สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
8. ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน
9. กิจกรรมการเรียนรู้
10. การวัด และประเมินผล
11. กิจกรรมเสนอแนะ
12. บันทึกผลหลังการ ดังนี้
 - ปัญหาอุปสรรค
 - แนวทางแก้ไข
 - ข้อเสนอแนะ
13. ชื่อผู้สอน

รายละเอียดแผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ (Lesson Plan) ประกอบด้วย 9 หัวข้อ โดยการบูรณาการของหน่วยศึกษานิเทศก์ (สำลี รักสุทธี และคณะ. 2541: 136 – 137)

1. สาระสำคัญ (Concept) เป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการของเรื่องหนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน เมื่อเรียนตามแผนการสอนแล้ว
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อเรียนจบตามแผนการสอนแล้ว
3. เนื้อหา (Content) เป็นเนื้อหาที่จัดกิจกรรมและต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน (Instructional Activities) เป็นการสอนขั้นตอนหรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนด

5. สื่อและอุปกรณ์ (Instructional Media) เป็นสื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

6. การวัดผลและประเมินผล (Measurement and Evaluation) เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการวัดและประเมินผล ว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่ระบุไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แยกเป็นก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน

7. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมที่บันทึกการตรวจแผนการสอน

8. ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา เป็นการบันทึกการตรวจแผนการสอนเพื่อเสนอแนะหลังจากได้ตรวจสอบความถูกต้อง การกำหนดรายละเอียดในหัวข้อต่างๆ ในแผนการสอน

9. บันทึกการสอน เป็นการบันทึกของผู้สอน หลังจากนำแผนการสอนไปใช้แล้วเพื่อเป็นการปรับปรุงและใช้ในคราวต่อไป มี 3 หัวข้อ คือ

9.1 ผลการเรียนรู้ เป็นการบันทึกผลการเรียนด้านสุขภาพและปริมาณทั้ง 3 ด้าน คือด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งกำหนดในขั้นกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมิน

9.2 ปัญหาและอุปสรรค เป็นการบันทึก ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะที่สอน ก่อนสอน และหลังทำการสอน

9.3 ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข เป็นการบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เกิดการเรียนรู้ บรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนที่หลักสูตรกำหนด

วิธีการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดี ต้องเขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย หรือ 3 H คือ

1. **พุทธิพิสัย** คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางสมอง (Head) หรือในด้านความรู้เชิงทฤษฎี ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 ระดับ จากง่ายไปหายาก ดังนี้

1.1 **ขั้นความรู้ความจำ** คือ สามารถจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ เช่น จำความหมายของคำต่างๆที่เรียนไปแล้วได้ ตัวอย่าง คำว่า “ขัน” แปลว่า หัวเราะ หรืออาการร้องของไก่ เป็นต้น

1.2 **ขั้นความเข้าใจ** คือ สามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนไปแล้ว เช่น เข้าใจความหมายของคำว่า “ขัน” เมื่ออยู่ในประโยคต่างๆ เช่น

- “ไก่ขัน” หมายถึง อาการโกล้งคอร้องของไก่
- “เขาพูดน่าขัน” หมายถึง น่าหัวเราะ

1.3 **ชั้นนำไปใช้** คือ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ เช่น สามารถเลือกใช้คำว่า “ขั้น” ในประโยคต่างๆได้อย่างถูกต้อง

1.4 **ขั้นวิเคราะห์** คือ สามารถแยกแยะรายละเอียดของสิ่งต่างๆได้ เช่น วิเคราะห์ผลดี – ผลเสีย จุดเด่น – จุดด้อย ความเหมือน – ความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล เป็นต้น

1.5 **ขั้นสังเคราะห์** คือ สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ เช่น ให้คำมา 5 คำ สามารถนำมาแต่งเป็นเรื่องราวได้

1.6 **ขั้นประเมินค่า** คือ สามารถตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างมีเหตุผล

2. **ทักษะพิสัย** คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถในการลงมือปฏิบัติ (Hand) เช่น การสาธิต การทดลอง การปฏิบัติจริง และการแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น

3. **จิตพิสัย** คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ดีภายในใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Heart) หรือคุณธรรมในตัวผู้เรียน

ส่วนการเขียนจุดประสงค์นำทาง จะนำจุดประสงค์ปลายทางทั้ง 3 พิสัยมาแตกเป็นข้อย่อยๆ แล้วเขียนในเชิงพฤติกรรม ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงออกให้ผู้อื่นรู้ได้ ทำให้สะดวกต่อการวัดผล เช่น นักเรียนสามารถบอก อธิบาย บรรยาย วิเคราะห์ ปฏิบัติ ในสิ่งที่เรียนไปแล้วได้

จุดประสงค์การเรียนรู้	
การเขียนจุดประสงค์ปลายทาง	การเขียนจุดประสงค์นำทาง
<p>ด้านพุทธิพิสัย (Head)</p> <p>- เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ.....</p>	<p>- บอกชื่อ/ความหมาย/ประโยชน์ของ..... ได้</p> <p>- อธิบายขั้นตอนของ..... ได้</p> <p>- บรรยายลักษณะของ..... ได้</p> <p>- วิเคราะห์ผลดี-ผลเสียของ..... ได้</p> <p>- อภิปรายเกี่ยวกับ..... ได้</p> <p>ฯลฯ</p>
<p>ด้านทักษะพิสัย</p> <p>- เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติเกี่ยวกับ.....</p> <p>.</p>	<p>- สาธิตเกี่ยวกับ..... ได้</p> <p>- ปฏิบัติเกี่ยวกับ..... ได้</p> <p>- ทดลองเกี่ยวกับ..... ได้</p> <p>- แก้ปัญหาเกี่ยวกับ..... ได้</p> <p>ฯลฯ</p>
<p>ด้านจิตพิสัย (Heart)</p> <p>- เพื่อให้ นักเรียนตระหนักในคุณค่า/ความสำคัญของ.....หรือเพื่อให้ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อ.....</p>	<p>- บรรยายประโยชน์ของ..... ได้</p> <p>- บรรยายคุณค่า/ความสำคัญของ..... ได้</p> <p>- ปฏิบัติตนเกี่ยวกับ.....ด้วยความเต็มใจ</p> <p>- ปฏิบัติตนเกี่ยวกับ.....ด้วยความรับผิดชอบสม่ำเสมอ</p> <p>ฯลฯ</p>

จะเห็นได้ว่า การเขียนจุดประสงค์ปลายทาง จะขึ้นต้นด้วยคำว่า “เพื่อให้ นักเรียน...” แล้วต่อด้วยคำที่แสดงถึงลักษณะพิสัยทั้ง 3 พิสัย คือ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ ตระหนักในคุณค่า/ความสำคัญ หรือ มี เจตคติที่ดี

ส่วนการเขียนจุดประสงค์นำทาง จะขึ้นต้นด้วยคำที่เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ เช่น บอก อธิบาย บรรยาย สาธิต ทดลอง แล้วลงท้ายด้วยคำว่า “ได้”

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน

จุดประสงค์การเรียนรู้ มี 2 แบบ คือ จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ใหญ่ เขียนอยู่ในเอกสารหลักสูตร ซึ่งเป็นจุดประสงค์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนในเรื่องหรือวิชานั้นแล้ว

ส่วนจุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์ย่อยที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะที่ครูทำการสอน มักเขียนในเชิงพฤติกรรมจึงเรียกว่า “จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม” ซึ่งนิยมเขียนในแผนการสอน ในแผนการสอนจะเขียนจุดประสงค์ปลายทางหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีจุดประสงค์นำทางหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมปรากฏในแผนการสอนทุกแผน

ทำไมต้องเขียนจุดประสงค์นำทางเป็นเชิงพฤติกรรม

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง) ในแผนการสอนให้เป็นเชิงพฤติกรรม เพราะเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ความรู้ (Head) ทักษะ (Hand) เจตคติ (Heart) หรือ 3 H เป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมให้เห็น ผู้สอนไม่ทราบว่า ผู้เรียนรู้อะไรหรือไม่ ถ้ารู้แล้วต้องสามารถแสดงพฤติกรรมให้เห็น เช่น อธิบายได้ ทำให้ดูได้ เป็นต้น ดังนั้น การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

- 1.1 มีพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก
- 1.2 มีสถานการณ์หรือเงื่อนไขเวลา
- 1.3 มีเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้

ตัวอย่างเช่น นักเรียนเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษคอมพิวเตอร์ตามคำบอกของครูได้ถูกต้อง จำนวน 10 คำ จาก 15 คำ ภายในเวลา 20 นาที

พฤติกรรม คือ การเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษคอมพิวเตอร์

สถานการณ์หรือเงื่อนไขเวลา คือ การเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษคอมพิวเตอร์ตามคำบอก
ของครู ภายในเวลา 20 นาที

เกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ คือ เขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษคอมพิวเตอร์ถูกต้อง จำนวน 10 คำ จากคำ
ทั้งหมดที่ครูบอก 15 คำ

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ดังที่ยกตัวอย่าง มีความยุ่งยากต่อครูในการเขียน
จุดประสงค์ และยุ่งยากต่อการปฏิบัติจริงในเวลาสอน ผู้เขียนจึงแนะนำให้เขียนเฉพาะพฤติกรรมที่ผู้เรียนต้อง
แสดงออกเพียงอย่างเดียว

2. การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทำให้ง่ายต่อการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า
ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และทำให้ครูสามารถเลือกใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผล
ได้สอดคล้องกับพฤติกรรมต่างๆที่ผู้เรียนแสดงออก

การใช้คำเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทั้ง 3 พัลัย

1. การใช้คำเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Head)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Head) เน้นการพัฒนาความสามารถทางสมอง เป็น
เรื่องของความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีลักษณะของพฤติกรรมที่สะท้อนให้ครูรู้ว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ
คือ คำว่า **“บอก”** และ **“อธิบาย”** ซึ่งสองคำนี้มีความหมายต่างกัน ดังนี้

คำว่า **“บอก”** คือ การพูดสั้นๆ ไม่ยืดเยื้อ เช่น บอกชื่อ หรือบอกความหมาย

ส่วนคำว่า **“อธิบาย”** คือ การพูดโดยละเอียดอย่างเป็นขั้นตอน เช่น อธิบายขั้นตอนของการ
ประกอบคอมพิวเตอร์

ตัวอย่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Head) เรื่อง “คอมพิวเตอร์”

- บอกความหมายของ “คอมพิวเตอร์” ได้
- อธิบายขั้นตอนการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องได้

2. การใช้คำเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Hand)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Hand) เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติ
ได้ ลักษณะของพฤติกรรมที่สะท้อนให้ครูรู้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติได้ คือ คำว่า **“สาธิต”** และ **“ปฏิบัติ”** ซึ่ง 2 คำนี้มี
ความหมายต่างกันดังนี้

คำว่า “**สาธิต**” คือ การทำในสถานการณ์จำลอง

ส่วนคำว่า “**ปฏิบัติ**” คือ การทำในสถานการณ์จริง

ตัวอย่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Hand) เรื่อง “คอมพิวเตอร์”

- **สาธิต**การใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องวิธีได้
- **ใช้**คอมพิวเตอร์อย่างถูกต้องวิธีได้

3. การใช้คำเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Heart)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Heart) เน้นการพัฒนาจิตใจให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้เรียน ลักษณะของพฤติกรรมที่สะท้อนให้ครูรู้ว่าผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน คือ คำว่า “**บรรยาย**” ซึ่งหมายถึง การบอกข้อเท็จจริง โดยละเอียด ผสมผสานกับความรู้สึกที่มีอยู่ในใจ

ตัวอย่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Heart) เรื่อง “คอมพิวเตอร์”

บรรยายคุณค่า (ประโยชน์) ของการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องวิธีได้

สรุปการใช้คำเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เรื่อง “คอมพิวเตอร์”

1. ด้านพุทธิพิสัย (Head)

- 1.1 **บอก**ความหมายของ “คอมพิวเตอร์” ได้
- 1.2 **อธิบาย**ขั้นตอนการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องวิธีได้

2. ด้านทักษะพิสัย (Hand)

- 2.1 **สาธิต**การใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องวิธีได้
- 2.2 **ใช้**คอมพิวเตอร์อย่างถูกต้องวิธีได้

3. ด้านจิตพิสัย (Heart)

บรรยายคุณค่า (ประโยชน์) ของการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องวิธีได้

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องเขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัยหรือไม่

การการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแผนการสอน สามารถเขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย แสดงว่าเป็นการสอนที่สมบูรณ์ เพราะได้พัฒนาผู้เรียนได้ครบทั้ง 3 พิสัย แต่ไม่ใช่กฎเกณฑ์ที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับเนื้อหาในบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เช่น

ในแผนการสอนครั้งที่ 1 เป็นการสอนภาคทฤษฎี ยังไม่ได้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ แผนการสอนในครั้งนี้นี้ จะมีเฉพาะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเพียงเดียว

ต่อมา ในแผนการสอนครั้งที่ 2 เป็นการสอนภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำ แผนการสอนในครั้งนี้นี้ ไม่จำเป็นต้องมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เพราะได้สอนภาคทฤษฎีไปแล้วในการสอนครั้งที่ 1 จะมีเฉพาะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยและจิตพิสัยเท่านั้น

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องเขียนเรียงตามลำดับพิสัยหรือไม่

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ถ้าสามารถเรียงตามลำดับ คือ 1.พุทธิพิสัย 2.ทักษะพิสัย และ 3.จิตพิสัย ได้จะดีมาก ทำให้สะดวกแก่การตรวจสอบว่า แผนการสอนนั้นมีจุดประสงค์ที่ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย หรือไม่ แต่ไม่ใช่กฎเกณฑ์ตายตัวเสมอไป

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ถูกต้อง ต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา และองค์ประกอบอื่นๆ ในแผนการสอน ตัวอย่างเช่น

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

เนื้อหาวิชา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
1.ความหมายของ “คอมพิวเตอร์”	1.บอกความหมายของ “คอมพิวเตอร์” ได้
2.ขั้นตอนการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้อง	2.อธิบายขั้นตอนการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องได้

ข้อควรสังเกต การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจะขึ้นต้นด้วย “คำกริยา” เช่น บอก อธิบาย บรรยาย แล้วลงท้ายด้วยคำว่า “ได้” ส่วนการเขียนเนื้อหา จะขึ้นต้นด้วย “คำนาม” เช่น ความหมาย ขั้นตอน ประโยชน์

สรุปวิธีการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย คือ พุทธพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย หรือ 3H คือ Head Hand Heart
2. เขียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา ถ้ามีเนื้อหาวิชาเรื่องใดต้องมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องตรงกับเนื้อหาวิชานั้น
3. เขียนขึ้นต้นด้วย “คำกริยา” ลงท้ายด้วยคำว่า “ได้”

การเขียนเนื้อหาในแผนการสอน

เนื้อหา (Lesson Content) คือ รายละเอียดของความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ให้นักเรียนได้ศึกษา เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้

การสร้างเนื้อหาวิชาได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ หรือแหล่งความรู้ต่างๆ เนื้อหาวิชาที่ดีต้องมีความถูกต้อง ทันสมัย เป็นปัจจุบัน เป็นปัจจุบัน มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย หรือระดับชั้นของผู้เรียน

การเขียนเนื้อหาในแผนการสอน เขียนได้ 2 แบบ คือ

1. เขียนเฉพาะหัวข้อเรื่องที่จะสอน ไม่เขียนรายละเอียดของหัวข้อเรื่องนั้น การเขียนเนื้อหาจะขึ้นต้นด้วย “คำนาม” และเขียนเรียงตามลำดับ 1,2,3,... เช่น
เนื้อหาวิชา เรื่อง “คอมพิวเตอร์”
 1. ความหมายและหน้าที่ของคอมพิวเตอร์
 2. การใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้อง
 3. ประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์
2. เขียนหัวข้อเรื่องที่จะสอน โดยมีเนื้อหาของหัวข้อเรื่องนั้นพอสังเขป ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมด ให้จัดทำเป็นใบความรู้ นำไปไว้ในส่วนที่อยู่ท้ายแผนการสอน หรือนำส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชาของทุกแผนการสอนแยกไว้อีกเล่มหนึ่งต่างหาก เป็นเอกสารประกอบการสอน

การเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activity) คือ สภาพการเรียนรู้ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในชีวิตจริง เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ซึ่งควรนำมาใส่ไว้ในแผนการสอน

ฉันทวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2554 : 59 - 70) ได้อธิบายการเขียนรายละเอียดในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

การเขียนส่วนหัวเรื่อง

ส่วนหัวเรื่อง เป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกรายละเอียดเบื้องต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการเขียนดังต่อไปนี้

1. ระบุลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้
2. ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ระบุระดับชั้นที่สอน
4. ระบุหัวข้อเรื่อง
5. ระบุเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้
6. ระบุวันที่ เดือน ปี และช่วงเวลาในการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างการเขียนส่วนหัวเรื่อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ภาษาไทย.....	ชั้น..... ประถมศึกษาปีที่ 4.....
เรื่อง.....การเขียนเรียงความ.....	เวลา.....1..... ชั่วโมง
วันที่.....1.....เดือน...มิถุนายน...พ.ศ...2554.....	เวลา.....8.30 - 9.30.....น

การเขียนสาระสำคัญ

สาระสำคัญ คือ ข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่น หรือเห็นข้อสรุปที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งด้านเนื้อหา ความรู้ด้าน หรือด้านเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเรื่องที่น่ามาเสนอ

สาระสำคัญ เป็นคำที่ใช้ในความหมายเดียวกับสังกัป ความคิดรวบยอด มโนทัศน์ และมโนคติ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือความนิยมใช้มีแนวการเขียนดังต่อไปนี้

1. เขียนในลักษณะของการสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะ หรือเจตคติที่เป็นเป้าหมายด้วยภาษาที่รัดกุมและชัดเจน
2. เขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อในกรณีที่การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้มีมากกว่า 1 สาระสำคัญ
3. การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นต้นๆ ควรมีสาระสำคัญเดียวในการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง

ตัวอย่างการเขียนสาระสำคัญ

สาระสำคัญในทางเนื้อหาความรู้ :

รากของพีชมี 3 ชนิด ได้แก่รากแก้ว รากฝอย และรากแขนง

สาระสำคัญในเชิงทักษะกระบวนการ :

การใช้กระบวนการเขียนได้แก่ การเตรียมการเขียน การยกร่างข้อเขียน และการเขียนให้สมบูรณ์ ทำให้ได้ข้อเขียนที่มีความถูกต้องเหมาะสม

สาระสำคัญในเชิงเจตคติ :

ความขยันหมั่นเพียรเป็นทางที่นำมาสู่ความสำเร็จ

การเขียนจุดประสงค์

จุดประสงค์หรือวัตถุประสงค์ คือ ข้อความที่ระบุด้านเนื้อหา ความรู้ด้านทักษะหรือด้านเจตคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเขียนจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้มีวิธีการเขียนหลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปนิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือในลักษณะของจุดประสงค์นำทางและจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ จุดประสงค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกหลังจากที่ได้: เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้ พฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์ควรจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูตั้งขึ้น พฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังให้แสดงออก และเกณฑ์บ่งชี้ความสามารถของนักเรียนที่จะแสดงพฤติกรรม

- 1.1 สถานการณ์ที่ครูตั้งขึ้น มักจะใช้คำว่า: หลังจากที่ได้..... เมื่อกำหนด..... เมื่อนำ..... เมื่อ.....
- 1.2 พฤติกรรมของนักเรียนที่ครูคาดหวังให้แสดงออกมา มักใช้คำว่า: อธิบาย, บรรยาย, บอก, เขียน, วาด, ชี้, คำนวณ, ตอบ, ท่อง, ยกตัวอย่าง, สาธิต
 - คำที่ไม่ควรนำมาใช้: ู้, เข้าใจ, ซาบซึ้ง, ตระหนัก, จินตนาการ
- 1.3 เกณฑ์ของระดับความสามารถของพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก มักจะใช้คำว่า: ด้ถูกต้อง, ด้ทุกข้อ, ด้ 8 ข้อ ใน 10 ข้อ, อย่างน้อย 5 ข้อ, ภายใน 10 นาที

ตัวอย่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม :

เมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการคูณจำนวน ที่สมบูรณ์ 10 ข้อ ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้อย่างน้อย 5 ข้อ

หลังจากฟังนิทานเรื่องกระต่ายตื่นตูมแล้วผู้เรียนสามารถสรุปข้อคิดได้ถูกต้อง

- หมายเหตุ : _____ หมายถึง ข้อความที่เป็นสถานการณ์หรือเงื่อนไข
- _____ หมายถึง ข้อความที่เป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง
- _____ หมายถึง ข้อความที่เป็นเกณฑ์

อย่างไรก็ดี ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหากเกิดข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถเขียนได้ครบทั้ง 3 ส่วน ให้ยึดพฤติกรรมที่คาดหวังไว้เป็นหลักในการเขียน ดังตัวอย่าง

: ผู้เรียนบอกความหมายของยาเสพติดได้

: ผู้เรียนจำแนกประเภทของ ไม้ดอกและไม้ประดับได้

2. จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง

จุดประสงค์ปลายทาง คือ ข้อความที่ระบุถึงสิ่งที่เป็เป้าหมายสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้ หรือแต่ละเรื่อง ลักษณะของจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นจุดประสงค์ที่ไม่เฉพาะเจาะจงถึงรายละเอียดของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก

จุดประสงค์นำทาง คือ จุดประสงค์ที่ย่อยที่แตกออกจากจุดประสงค์ปลายทางเพื่อแสดงให้เห็น พฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ก็จะบรรลุเป้าหมาย ของจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทางนิยมเขียนในรูปแบบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง อวัยวะภายนอก

จุดประสงค์ปลายทาง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอวัยวะภายนอก

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนบอกชื่ออวัยวะภายนอก
2. นักเรียนบอกตำแหน่งของอวัยวะได้ถูก
3. นักเรียนบอกตำแหน่งหน้าที่อวัยวะภายนอกได้
4. นักเรียนบอกวิธีดูแลรักษาอวัยวะภายนอกได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่

จุดประสงค์ปลายทาง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนบอกรูปแบบของการเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่ได้
2. นักเรียนบอกคำขึ้นต้นและคำลงท้ายจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่ได้
3. นักเรียนเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่ได้ตามรูปแบบ
4. นักเรียนเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายได้ชัดเจน
5. นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

แนวการเขียนจุดประสงค์

1. เขียนให้สัมพันธ์กับสาระสำคัญ
2. เขียนให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

ด้านพุทธิพิสัย เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมิน หรือตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ

ด้านจิตพิสัย เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับ อารมณ์ ความรู้สึก การเห็นคุณค่า ยอมรับ หรือไม่ยอมรับสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ด้านทักษะพิสัย เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับความคล่องแคล่วในการปฏิบัติโดยใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย

3. เขียนให้เห็นถึงรายละเอียดที่สามารถวัดและสังเกตได้
4. เขียนด้วยภาษาที่รัดกุม ชัดเจน สื่อความได้ดี
5. หากมีจุดประสงค์ข้อเดียวไม่ต้องใส่ลำดับเลขหัวข้อ

การเขียนเนื้อหา

เนื้อหา เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้สอนเห็นภาพของสิ่งที่ต้องสอน โดยรวม อาจประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการ วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ การระบุเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวการเขียนดังต่อไปนี้

1. เขียนให้สอดคล้องกับสาระและจุดประสงค์
2. กำหนดเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งให้เหมาะสมกับระยะเวลา วิชา และ

ความสามารถของผู้เรียน

3. เขียนเนื้อหาแบบย่อโดยสรุป เป็นหัวข้อหรือเป็นประเด็น หากมีเนื้อหามากให้ทำเป็นใบความรู้ระบุไว้ในภาคผนวกท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

4. เขียนเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนรู้เรียนรู้ไว้ตามลำดับ หากแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ ควรแบ่งเพื่อความชัดเจน

ตัวอย่างการเขียนเนื้อหา

เนื้อหา	เนื้อหาที่สรุปย่อ
<p>ข่าว คือ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบุคคลหรือสังคม</p> <p>ข่าว สามารถจำแนกเป็นหลายประเภทตามหัวข้อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ข่าวการเมือง เป็นข่าวที่เกี่ยวกับรัฐบาลหรือนักการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ เกี่ยวกับธุรกิจและการลงทุน และความเป็นอยู่โดยรวมของประชาชน ข่าวต่างประเทศ เป็นเรื่องที่เกิดภายนอกประเทศทุกชนิด ข่าวการศึกษา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ข่าวกีฬา คือ เรื่องราวของกีฬาทุกชนิดที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข่าวการเกษตร เป็นข่าวที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีหรือการพัฒนาการเกษตรทุกชนิด ข่าวในพระราชสำนัก คือ ข่าวเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจของในหลวงและพระราชินี หรือพระบรมวงศานุวงศ์ ข่าวทั่วไป เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป เช่น อุบัติเหตุหรือเพลิงไหม้ อาชญากรรม เป็นต้น 	<p>ข่าว คือ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบุคคลหรือสังคม</p> <p>ข่าว สามารถจำแนกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวการศึกษา ข่าวกีฬา ข่าวการเกษตร ข่าวในพระราชสำนัก และข่าวทั่วไป</p>

การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ คือ สภาพการที่ครูออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหา วิธีการ หรือการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแนวทางการเขียนดังต่อไปนี้

1. เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา วิธีการหรือการปฏิบัติ
2. เขียนเป็นข้อตามลำดับขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ หรือเขียนโดยแบ่งเป็นขั้น ได้แก่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน และขั้นสรุปบทเรียน โดยเขียนเป็นข้อเรียงตามขั้นตอนของการจัดการเรียน การเรียนรู้ใน แต่ละขั้น หากขั้นใดมีกิจกรรมเดียวไม่ต้องใส่เลขลำดับหัวข้อ
3. เขียนโดยระบุให้รู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นใครเป็นผู้มีบทบาท ผู้เรียน ผู้สอน หรือ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกระทำเป็นต้น
4. ไม่ควรบรรยายละเอียดของคำพูดทั้งคำพูดของผู้สอนและผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนี้รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมมณี ได้เสนอแบบการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งคณะผู้เขียนได้ดัดแปลงปรับปรุงแบบประเมินให้มีความเหมาะสมและสะดวกในการนำไปใช้

แบบประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....เรื่อง.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้แล้วให้คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- ก. ให้ 1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้นี้มีลักษณะตามรายการที่ประเมินจริง
- ข. ให้ 0 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้นี้มีลักษณะตามรายการที่ประเมิน
- ค. ให้ -1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้นี้ไม่มีลักษณะตามรายการที่ประเมิน

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนน
1	มีการแจ้งจุดประสงค์หรือบอกคุณค่าของบทเรียน
2	มีการทบทวนความรู้เดิมและนำเข้าสู่บทเรียน
3	กิจกรรมเรียงลำดับจากง่ายไปยาก
4	มีกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ ระหว่างกันและกัน
5	มีกิจกรรมและสื่อหลากหลาย
6	ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการหรือเทคนิควิธีที่ให้ผู้เรียน สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
7	มีการเสริมแรงและจูงใจในการเรียน
8	ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงบทบาทในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
9	ผู้เรียนได้อ่านศึกษาค้นคว้า กระทำ ฝึกปฏิบัติหรือแก้ไขปัญหา อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของเวลาทั้งหมด ในแผน
10	ผู้เรียนได้ฝึกความแม่นยำหรือเสนอแนะผู้อื่น หรือวางแผนปฏิบัติจริง
	รวม

ผู้ประเมิน.....

วิธีการวิเคราะห์และแปลผลกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. รวมคะแนนในบรรทัดสุดท้ายของขวาคูของตาราง
2. นำคะแนนรวมมากำหนดหาคะแนนร้อยละ

$$\frac{\text{คะแนนรวม}}{\text{จำนวนข้อในแบบประเมิน}} \times 100$$

3. แปลผลจากค่าร้อยละที่คำนวณได้ ดังนี้

ค่าร้อยละ	ความหมาย
	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ต่ำกว่า 60	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง
60-69	อยู่ในระดับใช้ได้
70-79	อยู่ในระดับดี
80-100	อยู่ในระดับดีเยี่ยม

การเขียนสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ระบุสื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
2. ระบุเฉพาะสื่อที่ต้องใช้จริงในการจัดการเรียนรู้
3. ระบุชนิดและรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้ เช่น รูปภาพขลุ่ยลาย แผนภูมิเพลงคุณธรรม สื่อบรรณคดีภาพและเสียง เรื่องชีวิตในบ้าน
4. กรณีที่เป็นสื่อที่ใช้เพื่อการทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลให้ระบุจำนวนชิ้นต่อกลุ่มหรือต่อรายบุคคล
5. ไม่ควรระบุสิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างถาวรในห้องเรียนว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ เช่น กระดานดำ ดินสอ ปากกา เป็นต้น

การเขียนวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกระทำเพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน การทดสอบ เป็นต้น ส่วนการ ประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือตัดสินสิ่งที่วัด เช่น ผ่าน-ไม่ผ่าน, ดี-ปานกลาง-อ่อน หรือกำหนดค่าเป็น ระดับ 4 3 2 1 0 เป็นต้น มีแนวทางการเขียนดังนี้

1. ระบุการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. ระบุการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ว่าจะใช้วิธีอย่างไร
3. ระบุเนื้อหาที่ต้องการวัดและประเมินผล

ตัวอย่างการเขียนวิธีการวัดและประเมินผล

สังเกตความสนใจในการเรียน

สังเกตการออกเสียงคำควบกล้ำ

สอบถามวิธีการดูแลรักษาเครื่องมือการเกษตร

ตรวจแบบฝึกหัดเรื่องการบวก

ตรวจการเขียนบรรยายภาพ

หมายเหตุ: _____ หมายถึง วิธีการวัด

_____ หมายถึง เนื้อหาที่ต้องการวัด

รูปแบบของแผนการเรียนรู้

ลำลี รักสุทธิ และคณะ (2541 : 136 – 137) ได้เสนอรูปแบบแผนการเรียนรู้ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างรูปแบบแผนการเรียนรู้

หน่วยการสอนที่.....

หน่วยย่อยที่.....

เรื่อง.....เวลา.....คาบ

1. สาระสำคัญ

.....

2. จุดประสงค์

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

.....

2.2 จุดประสงค์นำทาง

.....

3. เนื้อหา

.....

4. กิจกรรม

.....

5. สื่อการเรียนการสอน

.....

6. การวัดผลและประเมินผล

.....

7. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม หรือภาคผนวก

.....

เสวต ไชยโสภภาพ (2545 : 42) ได้ศึกษาค้นคว้าการแบ่งรูปแบบของแผนการเรียนรู้ออกเป็น 3

แบบ ดังนี้

1. แบบบรรยาย เป็นแบบฟอร์มที่คณะกรรมการข้าราชการครู เสนอแนะไว้ดังตัวอย่าง

แผนการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง.....เวลา.....คาบ

วิชา.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชื่อผู้สอน.....

1. สาระสำคัญ

.....

2. เนื้อหา

.....

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

.....

3.1 จุดประสงค์ปลายทาง

.....

3.2 จุดประสงค์นำทาง (กระบวนการ

.....

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

.....

5. สื่อการเรียนการสอน

.....

6. การวัดผลและประเมินผล

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล

.....

6.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

.....

6.3 เครื่องมือวัดและประเมินผล

.....

7. กิจกรรมเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ตรวจสอบ / นิเทศ / เสนอแนะ / รับรอง)

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกหลังสอน

1. ผลการสอน

.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

2. แผนการเรียนรู้แบบตาราง ตัวอย่าง เช่น

แผนการเรียนรู้ที่.....

เรื่อง.....เวลา.....คาบ

วิชา.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชื่อผู้สอน.....

สาระสำคัญ	จุดประสงค์ ปลายทาง/นำทาง	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนรู้	สื่อ / อุปกรณ์	การวัดผล

กิจกรรมเสนอแนะ.....

.....

.....

3. แผนการเรียนรู้แบบกิ่งตาราง ดังตัวอย่าง

แผนการเรียนรู้ที่.....

เรื่อง.....เวลา.....คาบ

วิชา.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชื่อผู้สอน.....

สาระสำคัญ.....

เนื้อหา.....

จุดประสงค์ปลายทาง.....

จุดประสงค์นำทาง	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผล / ประเมินผล

กิจกรรมเสนอแนะ.....

รูปแบบของแผนการสอนทั้ง 3 แบบ ได้แก่ แบบไม่ใช้ตาราง แบบตาราง และแบบกิ่งตาราง สามารถยืดหยุ่นเรื่อง การแบ่งช่องและเรียกชื่อ ดังนี้

1. หัวเรื่อง
2. จำนวนคาบ / ชั่วโมงของแต่ละหัวข้อ
3. สาระสำคัญโดยสรุป
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (กระบวนการที่ใช้)
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
6. การใช้สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน
7. การวัดผลประเมินผล

ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้คือ การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้าคล้ายกับบันทึกการสอนที่ฝึกทำในวิชาครู โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครูผู้สอนได้ออกแบบและเตรียมการสอนล่วงหน้าให้เห็นรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละหัวข้อย่อยของเนื้อหาวิชาหรือสำหรับการสอนแต่ละครั้ง ซึ่งจะต่างจากเอกสารแนวการสอนตรงที่แผนการเรียนรู้มีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเฉพาะเจาะจงว่าแบ่งย่อยตามเนื้อหาย่อยๆ หรือจุดประสงค์ย่อยๆ ได้มากกว่าลักษณะแสดงลักษณะการสอนที่จัดสรรแล้วให้ตรงกับสภาพแวดล้อม ปัญหาความต้องการและปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดเตรียมการสอน โครงการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรตามโครงสร้างของรูปแบบแผนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

การเขียนแผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรให้เป็นระบบ ซึ่งเริ่มจากศึกษาหลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้องสภาพแวดล้อม และตัวผู้เรียนจึงดำเนินการเขียนแผนการเรียนรู้ไปใช้ประกอบการสอน เมื่อเสร็จจากการนำแผนการเรียนรู้ไปใช้ประกอบการสอนแล้ว ควรสรุปผลการใช้และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาแผนการเรียนรู้ต่อไป ตามแผนการเรียนรู้เชิงระบบ (รุจิรุ ภู่อาระ. 2545: 147)

แนวทางการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ที่เขียนเสร็จแล้ว ผู้เขียนควรตรวจสอบย้อนกลับไปคู่อีกครั้งว่าแผนที่เขียนขึ้นนั้นยังมีข้อใดที่ยังบกพร่อง ควรปรับปรุง โดยมีหลักการ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัยมูลคำ, 2545: 108-116)

1. จุดประสงค์การเรียนการสอน

จุดประสงค์ที่ดีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ

1.1 ความครอบคลุม หมายถึง ความครอบคลุมมวลพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ เพราะทั้ง 3 ด้านเป็นองค์ประกอบเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นจุดหมายสูงสุดของการศึกษา อย่างไรก็ตามในแผนการเรียนรู้ หรือบันทึกการสอนหนึ่งๆ อาจไม่จำเป็นครบองค์ประกอบ 3 ด้านนี้เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลา เนื้อหา และวัยของผู้เรียน

1.2 ความชัดเจน หมายถึง จุดประสงค์นั้นมีความเป็นพฤติกรรมมากพอที่จะตรวจสอบว่ามีการบรรลุแล้วหรือไม่ เช่น ถ้าเขียนเพื่อให้ “รู้” กับเพื่อให้ “ตอบได้” คำว่า “รู้” เป็นความคิดรวบยอดมากกว่าพฤติกรรม ถือว่าไม่ชัดเจน แต่คำว่า “ตอบ” มีลักษณะเป็นพฤติกรรมมากขึ้น โดยผู้เรียนอาจจะพูดตอบ หรือเขียนตอบก็ได้

1.3 ความเหมาะสม หมายถึง จุดประสงค์นั้นไม่สูงหรือต่ำเกินไป ทั้งนี้เมื่อคำนึงถึง เวลา เนื้อหา และวัยของผู้เรียน

2. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาในแผนการเรียนรู้ หรือบันทึกการสอนที่ดีนั้น จะต้องมามีคุณสมบัติ 3 ประการคือ ความถูกต้อง ความครอบคลุม และความชัดเจน ดังนี้

2.1 ความถูกต้อง หมายถึง เนื้อหาสาระตรงกับหลักวิชา โดยทั้งนี้อาจยึดตามคู่มือวิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3

2.2 ความครอบคลุม หมายถึง ปริมาณเนื้อหาตามหัวข้อนั้นมีมากพอที่จะก่อให้เกิดความคิดรวบยอดได้หรือไม่

2.3 ความชัดเจน หมายถึง การที่เนื้อหาไม่สับสนของ การนำเสนอสาระที่ไม่สับสนเข้าใจง่าย

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (เน้นผู้เรียน)

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติที่น่าสนใจเหมาะสมและความริเริ่ม ดังนี้

- 3.1 ความน่าสนใจ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ชวนให้น่าติดตามไม่เบื่อหน่าย
- 3.2 ความเหมาะสม หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง
- 3.3 ความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่นำเอากิจกรรมใหม่ๆ ที่ท้าทายมาสอดแทรกช่วยให้เกิดการเรียนรู้

4. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติของความน่าสนใจ ความประหยัดและการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ดังนี้

- 4.1 ความน่าสนใจ หมายถึง สื่อนั้นช่วยให้น่าติดตาม ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว หมายถึง สื่อนั้นจะต้องใช้ได้ผลในการทำให้ผู้เรียนรู้ได้จริง และตรงกับเนื้อหาที่ใช้เรียน
- 4.2 ความประหยัด หมายถึง สื่อที่ใช้นั้นราคาแพง อยู่ในระดับสถานศึกษารับผิดชอบได้

5. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่ระบุไว้ในแผนการเรียนรู้ที่ดีควรมีคุณสมบัติของความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสามารถประยุกต์ได้ ดังนี้

- 5.1 ความเที่ยงตรงหมายถึง เครื่องมือ วิธีการที่ใช้ในการวัดผลของแต่ละแผนนั้นๆ ต้องสอดคล้องและตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษานั้นๆ และรวมทั้งตรงตามเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอน
- 5.2 ความเชื่อถือได้ หมายถึง เครื่องมือ วิธีการที่ใช้ในการวัดผลของแต่ละแผนนั้นๆ ต้องสอดคล้อง และตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษานั้นๆ และรวมทั้งตรงตามเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอน
- 5.3 ความสามารถประยุกต์ได้ หมายถึง การที่ประเมินที่ระบุไว้สามารถประเมินได้จริงมิใช่แต่ระบุไว้เฉย ๆ

6. ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการเรียนรู้

ความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้ ให้พิจารณาความสอดคล้องของเรื่องจุดประสงค์การเรียน การสอน เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ประเมินผลตลอดทั้งแผนนั้นๆ

แนวทางการประเมินแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

หลังจากครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ได้เขียนแผนการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วควรมีการตรวจสอบ แผนการเรียนรู้ และประเมินแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้เขียนแผนการ เรียนรู้ นำผลการประเมินไปปรับปรุงแผนการเรียนรู้ตามแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของแผนการเรียนรู้เพื่อให้ได้ แผนการเรียนรู้มีคุณภาพ อันส่งผลถึงประสิทธิภาพการสอนจากการใช้แผนการเรี ยนรู้ นั้น ๆ (สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2546: 98-101)

ตัวอย่าง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง

1. ให้ท่านประเมินแผนการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นมาโดยตัวท่านเองว่าในรายการประเมินอยู่ในระดับ ไດ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้ และการให้นำหนักของคะแนนตามความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ดีมาก

4 หมายถึง ดี

3 หมายถึง พอใช้

2 หมายถึง ปรับปรุง

1 หมายถึง ใช้ไม่ได้

การแปลผลของการประเมินผล แผนการเรียนรู้

80 – 100 อยู่ในระดับดีมาก

60 – 79 อยู่ในระดับดี

40 - 59 อยู่ในระดับพอใช้

20 - 39 อยู่ในระดับปรับปรุง

ต่ำกว่า 20 อยู่ในระดับใช้ไม่ได้

ตาราง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รายการประเมิน	ระดับ					หมายเหตุ
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ใช้ไม่ได้	
1. จุดประสงค์การเรียนรู้ -ความครอบคลุมและชัดเจน -ความเหมาะสม 2. เนื้อหาสาระ -ความถูกต้องและชัดเจน -ความครอบคลุม 3. กิจกรรมการเรียนการสอน -ความน่าสนใจ -ความเหมาะสม -ความริเริ่ม 4. สื่อการเรียนการสอน -ความน่าสนใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว -ความประหยัด 5. ตรงกับเนื้อหา 6. การประเมินผล -ความเที่ยงตรง -ความเชื่อถือได้ -ความสามารถประยุกต์ได้ 7. ความสอดคล้อง -จุดประสงค์กับกิจกรรมการเรียนการสอน -เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน -กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียน การสอน						

รายการประเมิน	ระดับ					หมายเหตุ
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ใช้ไม่ได้	
-จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล -เนื้อหากับการวัดและประเมินผล						
รวม						

แนวทางการรวบรวมและสรุปรายงานผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การรวบรวมแผน

การเรียนรู้เป็นรูปเล่ม

แผนการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการสอนตลอดปีการศึกษานั้น เมื่อสิ้นปีการศึกษาแล้วควรจัดเก็บรวบรวมแผนการจัดการเรียนรู้ไว้เป็นรูปเล่มเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแผนการที่มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการรวบรวมแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรูปเล่มนั้น ควรประกอบด้วยดังนี้

ส่วนที่ 1 คำอธิบายรายวิชา และผลการวิเคราะห์หลักสูตร โดยจำแนกให้เห็นได้ว่าแยกแยะจุดประสงค์ เนื้อหา และเวลาที่ใช้สอนแต่ละเนื้อหาอย่างไร

ส่วนที่ 2 ตารางสอนของครูผู้ทำการสอน

ส่วนที่ 3 แผนการเรียนรู้ หรือบันทึกการสอนทั้งหมด

ส่วนที่ 4 ภาคผนวก ประกอบด้วยเอกสารหรือสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสอนแต่ละครั้ง

การจัดทำรายงานผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

เมื่อสิ้นปีการศึกษา ครูผู้สอนควรมีการสรุปผลการสอนของตนเอง โดยสรุปผลการสอนในรูปแบบของเอกสาร “รายงานผลการใช้แผนการเรียนรู้” เพื่อที่จะเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างเป็นระบบ ในเอกสารการรายงานผลการเรียนรู้ควรประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เกริ่นนำ จะประกอบด้วย หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย หลักการสอน แนวการนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียน

ตอนที่ 2 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) โครงสร้าง เนื้อหา จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนกิจกรรมการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือวัดผลอื่นๆ

ตอนที่ 3 ผลการสอน เป็นสิ่งที่ได้จากการใช้แผนการเรียนรู้ที่ผลการสอนอาจจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ ความสามารถทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เจตคติทางวิทยาศาสตร์ หรือความสามารถทางวิทยาศาสตร์ในสมรรถภาพอื่น ๆ ระหว่างเรียน ปลายภาค หรือปลายปี เป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายห้องเรียน หรือรายชั้นเรียน เป็นต้น

ตอนที่ 4 สรุปผลการเรียน อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการเรียนรู้ การใช้แผนการเรียนรู้

แผนการสอนที่ดีควรยึดหลักการเขียน ดังนี้ ภาษาเข้าใจง่าย และสามารถสื่อได้ตรงกันไม่ว่าใครใช้สอนก็เข้าใจตรงกัน

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 201 – 208) ได้ให้ทัศนะว่า การเขียนแผนที่ดีนั้น ควรเขียนครอบคลุมเนื้อหา และต้องไม่เขียนพฤติกรรมของครูลงในแผนการสอน พึงระลึกเสมอว่านักเรียนเป็นผู้แสดง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ แบบเรียนหรือแผนใดๆ มิใช่คัมภีร์หรือกฎหมายที่ครูต้องปฏิบัติตามไปเสียหมด จะต้องนำไปพิจารณาถึงความเหมาะสม ปรับใช้ให้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาสและสถานที่ จึงนับว่าเป็นครูที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

การทำแผนการสอน ไม่ว่าจะป็นลักษณะและรูปแบบใด จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ป็นสำคัญ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ต้องชัดเจน
2. กิจกรรมควรนำไปสู่ผลการเรียนตามจุดประสงค์ได้จริง
3. ระบุพฤติกรรมนักเรียนและพฤติกรรมครูผู้สอนอย่างชัดเจน ในการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้
4. สื่อการเรียนการสอนจะต้องมีคุณค่า มีความหลากหลาย ทั้งของจริง ภาพ แผนภูมิ เอกสาร ใบความรู้
5. วิธีการวัดผลควรชัดเจนตามจุดประสงค์การเรียนรู้

แผนการสอนที่มีคุณภาพ จะแสดงถึงการเตรียมความพร้อมของครูในการพัฒนาอาชีพอีกด้วย สิ่งสำคัญควรเริ่มลงมือศึกษาและทำแผนการสอนตลอดทั้งนำไปใช้แล้วบันทึกผลลงด้วยจึงจะเกิดประโยชน์ ต่อตัวนักเรียนอย่างสูงสุด

แนวการเขียนแผนการสอน

สิ่งที่ครูควรรู้ก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการสอนเป็นภาระสำหรับครูผู้สอนทำให้ครูไม่อยากเขียนแผนการสอน แต่สำหรับหลักสูตร 51 มีแนวทางให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นหน่วยหลายๆคาบ อนุโลมให้ครูทำแผนการสอนเป็นหน่วยได้ แต่สำหรับครูผู้สอนที่จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งหรือเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น การทำแผนเป็นหน่วยใหญ่ๆนั้นคงไม่ได้ ดังนั้นครูลองมาศึกษาแนวการเขียนแผนการสอนหรือการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนลงมือเขียนแผนจริง

แนวการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายและกระบวนการจัดการเรียนรู้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการสอนนั่นเอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควร มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบหรือการกระทำด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้ง ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น โดยครูคอยให้คำแนะนำ และดูแลนักเรียน

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

- 1) จัดเนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
- 2) จัดการเรียนรู้ให้เกิดทุกเวลาทุกสถานที่ ประสานกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 3) ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

4) จัดให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา ใฝ่ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

5) จัดการเรียนรู้ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆรวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยม อันพึงประสงค์แก่ผู้เรียน

6) จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ รวมทั้งใช้ การวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

2. สิ่งที่ต้องศึกษาก่อนลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

2.3 วิเคราะห์หลักสูตร

2.4 ศึกษาธรรมชาติของกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.5 ศึกษาการวัดผลและการประเมินผล

2.6 ศึกษาแหล่งเรียนรู้และสื่อ

2.7 ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.8 ศึกษาเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย

2.9 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2.10 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3. หลักในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.1 ควรรู้ว่าสอนเพื่ออะไร

3.2 ใช้วิธีการสอนอย่างไร

3.3 สอนแล้วผลเป็นอย่างไร

4. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

4.1 สาระสำคัญ

4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

4.3 เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

4.4 กิจกรรมการเรียนรู้

4.5 การวัดและประเมินผล(มีเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจน)

4.6 สื่อและแหล่งเรียนรู้

4.7 ความคิดเห็นของผู้บริหาร/ผู้สังเกต

4.8 บันทึกผลหลังสอน

5. ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

5.1 ปก

5.2 ใบรองปก

5.3 คำนำ

5.4 สารบัญ

5.5 มาตรฐานการเรียนรู้

5.6 ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

5.7 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายภาค/รายปี

5.8 คำอธิบายรายวิชา

5.9 หน่วยการเรียนรู้

5.10 แผนการจัดการเรียนรู้

5.11 สื่อ/นวัตกรรม

5.12 บรรณานุกรม

6. แนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

6.1 สารสำคัญ

สารสำคัญ หมายถึง ข้อความที่เป็นแก่นของเนื้อหาสาระ หลักการ ข้อเท็จจริง และแนวคิดต่างๆของเนื้อหาสาระของแผนการสอนนั้น

วิธีเขียน

1) เขียนอย่างสรุปกระชับ

2) ใช้คำที่มีความหมายเจาะจงแน่นอนเช่น “เป็น” “ประกอบ” “หมายถึง” “คือ”

3) เป็นการขยายชื่อเรื่อง

4) เขียนเป็นความเรียงหรือเป็นข้อก็ได้ ส่วนใหญ่นิยมเป็นความเรียง

5) เริ่มด้วยสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุดของเนื้อหาก่อนแล้วตามด้วยรายละเอียดที่สำคัญ เช่น เขียนชื่อเรื่อง ตามด้วย เป็น/หมายถึง/คือ แล้วตามด้วย ข้อความขยายชื่อเรื่อง

6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการบอกให้ทราบว่าเมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้เรียนจะทำอะไรได้บ้าง

วิธีเขียน

- 1) เขียนให้สอดคล้องกับผลการเรียนที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
- 2) เขียนให้สังเกตได้วัดได้
- 3) การเขียนมีองค์ประกอบ 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นพฤติกรรม(ใช้คำกริยา)

ส่วนที่ 2 เงื่อนไขหรือสถานการณ์

ส่วนที่ 3 เกณฑ์(ความสามารถขั้นต่ำในการบรรลุจุดประสงค์)

6.3 เนื้อหาสาระ/สาระการเรียนรู้

- 1) เขียนให้มีความถูกต้อง
- 2) เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อต่อข้อ
- 3) เขียนเนื้อหาใหญ่ เนื้อหาย่อยและมีรายละเอียดของเนื้อหา

6.4 กิจกรรมการเรียนรู้

- 1) กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยกตัวอย่าง เช่น
 - กิจกรรมการซักถาม คือการตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบ อาจซักถามเป็นกลุ่มหรือในชั้นเรียน เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน หรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ
 - กิจกรรมการอภิปราย หัวข้อการอภิปรายอาจเป็นข้อความหรือเป็นคำถามก็ได้ (ส่วนใหญ่นิยมหัวข้อที่เป็นคำถาม) ผู้อภิปรายแต่ละคนจะแสดงเหตุผลหรืออธิบายเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งหัวข้อที่กำหนดโดยไม่มีการแบ่งฝ่าย และไม่มีการลงมติ อาจจะเป็นการอภิปรายปากเปล่าในกลุ่มหรือในชั้นเรียนและอาจให้ทุกคนเขียนสรุปผลการอภิปราย

- กิจกรรมการแสดงความคิดเห็น คือการตั้งข้อสังเกต หรือให้ข้อสรุป ตามความคิดเห็นหรือตามเหตุผลของแต่ละบุคคลโดยไม่จำเป็นต้องสนับสนุนหรือคัดค้าน อาจแสดงความเห็นโดยพูด หรือเขียน ถ้าเป็นการเขียนจะมีลักษณะทำนองเดียวกับการตอบคำถามที่ต้องการให้แสดงความเห็นหรือเหตุผลประกอบคำตอบในคำถามประเภทให้ตอบเสรี

- กิจกรรมการค้นหา คือการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริง ข้อมูลสารสนเทศ หรือทักษะกระบวนการ(การกระทำหลายการกระทำ ซึ่งกระทำต่อเนื่องกันไปเป็นชุดเพื่อให้เกิดผลอย่างหนึ่ง) ซึ่งอาจทำโดยการรวบรวมหรือสืบค้นข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสังคมวัฒนธรรม การบันทึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ การทดลอง การตรวจสอบกฎหรือหลักการทางเศรษฐศาสตร์ การหาคำตอบในวิชาคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2) เทคนิคการเขียนกิจกรรมการเรียนรู้

- เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระสำคัญ
- จัดกิจกรรมที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้
- ใช้กระบวนการเรียนที่เหมาะสม

6.5 การวัดผลและประเมินผล

- 1) เขียนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อต่อข้อ
- 2) มีองค์ประกอบย่อยครบถ้วน เช่น

- วิธีวัด
- เครื่องมือวัด
- เกณฑ์การวัดที่ชัดเจน

6.6 สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 1) สื่อเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา/ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและ
- 2) เรียงลำดับให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ระบุสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน

●

6.7 การวัดผลและประเมินผล

1) เขียนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อต่อข้อ

2) มีองค์ประกอบย่อยครบถ้วน เช่น

- วิธีวัด
- เครื่องมือวัด
- เกณฑ์การวัด

6.8 บันทึกผลหลังสอน

7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สังเกตได้ดังนี้

7.1 มีองค์ประกอบครบถ้วน

7.2 เขียนแต่ละองค์ประกอบได้ถูกต้องชัดเจน

7.3 องค์ประกอบของแผนมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน

7.4 นำกระบวนการสอนมาใช้เหมาะสม

7.5 เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนรู้แล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

7.6 บันทึกผลหลังสอนได้ชัดเจน

หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design

ตอนที่ 1 หลักการทั่วไปของ Backward Design

1.1 ความหมาย

Backward Design เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดเอาหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้มาเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบคำถามหลักตามลำดับ 4 คำถาม ได้แก่

1. มีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ด้านความรู้ ความคิด (K) ด้านกระบวนการ (P) และด้านคุณธรรม จริยธรรมหรือค่านิยม (A) อย่างไรบ้าง

2. ต้องการได้หลักฐานที่เป็นชิ้นงาน / ผลงานใดบ้าง ที่แสดงว่านักเรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายที่ได้ระบุไว้

3. มีการกำหนดระดับคุณภาพ สำหรับใช้ในการประเมินผลงาน/ชิ้นงานอย่างไรบ้าง

4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรบ้างที่ทำให้นักเรียนได้ผลงาน/ชิ้นงานที่เป็นหลักฐานว่าเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

1.2 ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design คล้ายคลึงกับแผนการจัดการเรียนรู้ทั่วไป เพียงแต่มีการเพิ่มหัวข้อหลัก 2 หัวข้อ ได้แก่ ผลงาน/ชิ้นงานที่เป็นหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ และระดับคุณภาพของผลงาน/ชิ้นงาน จึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design มีดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง
2. เป้าหมายการเรียนรู้
3. สาระสำคัญ
4. ผลงานที่แสดงผลการเรียนรู้
5. การประเมินผลงาน
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้
8. สรุปผลการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การเขียนส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 การเขียนเป้าหมาย

เป้าหมายก็คือจุดประสงค์สุดท้ายหรือจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ด้านความรู้ความคิด มักใช้พฤติกรรม บอก (ระบุสิ่งที่ทำได้) อธิบาย (ระบุสิ่งที่ทำได้และขยายความหรือยกตัวอย่างประกอบได้)

2.1.2 ด้านกระบวนการ เป็นการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ หรือการจัดกระทำข้อมูลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นเข้าใจง่าย หรือการใช้ความรู้ในการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือก พฤติกรรมที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ได้แก่ เขียน concept mapping เขียน mind mapping สรุปรูปร่างแผนการดำเนินงาน เขียนบรรยายความ อ่านออกเสียง ออกแบบ เป็นต้น

2.1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรู้ตัว รู้ว่าควรทำหรือไม่ควรทำ พร้อมกับปฏิบัติในสิ่งดีๆตามความรู้สึกนึกคิดนั้นๆ พฤติกรรมที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ได้แก่ แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก เป็นต้น

หมายเหตุ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องระบุเป้าหมายครบทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเนื้อหาว่าเหมาะสมกับเกิดการเรียนรู้ด้านใดบ้าง แต่ที่มักขาดไม่ได้คือด้านความรู้ความคิด

2.2 การเขียนสาระสำคัญ

การเขียนสาระสำคัญมีการเขียนได้หลายแนวแต่การเขียนที่ทำให้ได้สาระสำคัญสมบูรณ์สามารถบ่งบอกถึงเป้าหมายการเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและแก่นของเนื้อหาต้องเขียนให้ครบ 3 ส่วนคือ

1. หลักการ คือแก่นของเนื้อหา
2. เนื้อหาสาระ คือชื่อหัวข้อเรื่องที่ใช้สอน
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือส่วนที่เป็นเป้าหมาย

2.3 การกำหนดผลงานที่แสดงผลการเรียนรู้

ผลงานที่แสดงผลการเรียนรู้จะเป็นผลงานประเภทใดและมีกี่ชิ้นนั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมายการเรียนรู้ เช่น เป้าหมายการเรียนรู้ ผลงานที่แสดงผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ความคิด

- อธิบายหลักการสร้างคำซ้อนได้

ด้านกระบวนการ

- เขียน concept mapping เรื่องการสร้างคำซ้อนได้
- ข้อสรุปหลักการสร้างคำซ้อน
- concept mapping เรื่องการสร้างคำซ้อน

หมายเหตุ ในที่นี้ควร เลือก Concept mapping เรื่องการสร้างคำช้อนเพียงผลงานเดียว เพราะ concept mapping เป็นผลงานที่ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาสูงกว่าการเขียนข้อสรุป

นั่นคือ ถ้าด้านความรู้และด้านกระบวนการเป็นเรื่องเดียวกันก็ควรเลือกด้านกระบวนการเป็นผลงานสำหรับด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม เป็นสิ่งที่ยากต่อการประเมินด้านการปฏิบัติในระยะเวลาอันสั้น เพราะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมที่เป็นนิสัย แต่ถ้าจะประเมินเพียงความรู้สึกหรือเจตคติก็สามารถประเมินจาก การแสดงความคิดเห็น ว่าเห็นด้วยหรือไม่ ควรทำหรือไม่ควรทำอย่างไรจึงเหมาะสม เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น เป็นต้น

2.4 การกำหนดระดับคุณภาพของผลงาน

ระดับคุณภาพของผลงานควรกำหนดเป็น 4 ระดับ โดยกำหนดจากระดับ 1 ไปหาระดับ 4 ตัวอย่าง เช่น ระดับคุณภาพของผลงานการคัดลายมือ

ระดับ 1 เขียนพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด การันต์ ถูกต้อง

ระดับ 2 มี 1 และเขียนเส้น ได้ตรงหรือ โค้งและมีหัวถูกต้อง

ระดับ 3 มี 2 และเขียนตัวพยัญชนะนานกันอย่างสวยงาม

ระดับ 4 มี 3 และเขียนตัวเต็มบรรทัด

2.5 การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้

2.5.1 การเขียนคำถามท้าทาย

คำถามท้าทายคือคำถามที่กระตุ้นให้หาความรู้/แนวทางปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย เช่น เป้าหมายระบุว่าอธิบายหลักการสร้างคำช้อนได้ ควรตั้งคำถามท้าทายว่าการสร้างคำช้อนมีหลักการอย่างไรบ้าง

2.5.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือต้องจัดให้บรรลุเป้าหมายทุกข้อและเกิดผลงานตามที่กำหนดทุกรายการ ดังนั้นจึงต้องยึดเป้าหมายเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ถ้ามีกิจกรรมหลายชั่วโมงในแผนเดียวกันควรแยกแยะให้ชัดเจนว่าแต่ละชั่วโมงมีการจัดกิจกรรมอย่างไรบ้างและในการใช้สื่อ/อุปกรณ์ ต้อง

ระบุว่าในการจัดกิจกรรมนั้นๆ ใช้สื่อ/อุปกรณ์ใด นอกจากนี้ควรมีคำถามสำคัญเพื่อกระตุ้นให้หาคำตอบของคำถามท้าทาย

2.6 การกำหนดสื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

ให้ระบุเฉพาะสิ่งที่กล่าวถึงในกิจกรรมการเรียนรู้และต้องระบุให้ชัดเจน เช่น ใบความรู้ เรื่อง..... ตัวอย่างหิน ได้แก่ หินอัคนี หินตะกอน หินแปร นอกจากนี้ต้องเรียงตามลำดับการใช้

2.7 การเขียนสรุปผลการเรียนรู้

ให้เขียนด้วยลายมือหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ โดยบันทึกว่าด้านความรู้ความคิดด้านกระบวนการหรือด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม มีผลการเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจหรือไม่เพียงใด มีปัญหาหรือไม่อย่างไร ถ้ามีจะแก้ไขปัญหอย่างไร

หลักในการเขียนแผนการสอน ของบรูซ ซีริมหาสาครได้อธิบายว่าหากจะเปรียบเทียบแล้ว แผนการสอนก็คล้ายกับแผนที่ ซึ่งจะนำผู้เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ ดังนั้น การเขียนแผนการสอนก็คล้ายกับการเขียนแผนที่ ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดพอสมควร เพื่อให้ผู้ใช้แผนที่เดินได้ถูกทาง ไม่เกิดความสับสนหรือหลงทาง แผนการสอนที่ดีจะต้องตอบคำถามหลัก 3 ข้อนี้ได้

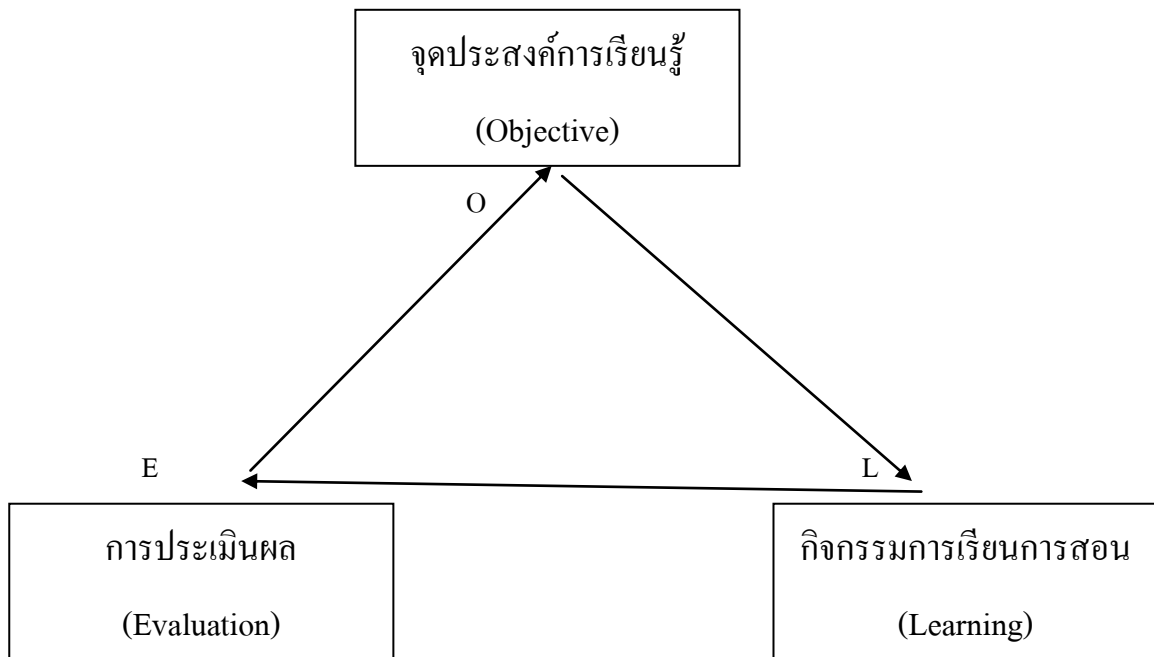
1. สอนเพื่ออะไร
2. สอนอย่างไร
3. สอนแล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่

นั่นคือ แผนการสอนที่ดีต้องมีส่วนประกอบอย่างน้อย 3 ส่วน คือ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Objective) (สอนเพื่ออะไร)
2. การเรียนการสอนที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ (Learning) (สอนอย่างไร)
3. การวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่

(Evaluation) (สอนแล้วได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่)

ทั้ง 3 ส่วนนี้เรียกชื่อย่อว่า “OLE: โอเล่” ซึ่งสามารถเขียนแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของ OLE ได้ดังนี้

จากแผนภูมิตriangle นี้ OLE จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่หรือกระบวนการ กล่าวคือ มีจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นตัวเริ่มต้น มีการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย สารสำคัญ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นตัวกลางที่จะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และสุดท้ายมีการวัดและประเมินผลเป็นตัวสิ้นสุด เพื่อบ่งชี้ถึงความสำเร็จว่า บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ ดังนั้น การเขียนแผนการสอนจึงมีกระบวนการอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างไร ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ จะได้มาจากจุดประสงค์ในหลักสูตร และจุดประสงค์ของแต่ละวิชา

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์นั้น จะต้องเขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย และเขียนในเชิงพฤติกรรมดังนี้

ด้านพุทธิพิสัย คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางสมอง (Head) หรือความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือในทฤษฎี เช่น

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับพื้นและการรักษาความสะอาดของพื้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย คือ

- 1.1 บอกความหมายของคำว่าพื้นได้

1.2 อธิบายการแปรงฟันที่ถูกต้องได้

1.3 บอกประโยชน์ของการดูแลรักษาฟันให้สะอาดได้

ด้านทักษะพิสัย คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติที่ต้องลงมือทำ (Hand) เช่น

2. เพื่อให้นักเรียนแปรงฟันอย่างถูกต้อง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย คือ

2.1 สาธิตการแปรงฟันที่ถูกต้องกับหุ่นฟันจำลองได้

2.2 แปรงฟันของตนเองอย่างถูกต้องได้

ด้านจิตพิสัย คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมหรือเจตคติ หรือความรู้สึกในจิตใจ (Heart) เช่น

3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญของการแปรงฟันที่ถูกต้อง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย คือ

3.1 มีความรับผิดชอบแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร

3.2 บรรยายคุณค่าความสำคัญของการแปรงฟันที่ถูกต้องได้

ขั้นที่ 2 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้บรรลุผล เมื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ กำหนดสาระสำคัญ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ซึ่งทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า “การจัดการเรียนการสอน (Learning)” โดยจะต้องคิดว่าการเรียนการสอนในแผนนั้นมีจุดเน้นหรือสาระสำคัญอะไร จะสอนเนื้อหาวิชาอะไร จะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบใด จึงจะทำให้ นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งวิธีการสอนนั้นมีหลายแบบ (เช่น การอภิปรายกลุ่ม การสาธิต และการทดลองปฏิบัติจริง เป็นต้น) จะใช้สื่อการเรียนการสอนอะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่คิดขึ้น

ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ใน ขั้นตอนนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวัดผล (Measurement) คือ การตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยใช้เครื่องมือต่างๆมาตรวจสอบ และการจะเลือกใช้เครื่องมือวัดผลแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน ซึ่งสรุปเป็นตารางดังนี้

ประเภทของเครื่องมือ	ประเภทของจุดประสงค์		
	พุทธิพิสัย	ทักษะพิสัย	จิตพิสัย
	ความรู้ทฤษฎี (Head)	การปฏิบัติ (Hand)	เจตคติความรู้สึกร ในจิตใจ (Heart)
1.การสังเกตพฤติกรรม.....		X	X
2.การสัมภาษณ์.....	X		X
3.การใช้แบบสอบถาม.....			X
4.การตรวจแบบฝึกหัด.....	X	X	X
5.การใช้แบบทดสอบ.....	X		
6.การประเมินด้วยแฟ้มผลงานนักเรียน.....	X	X	X

ผลที่ได้จากการวัดผลจะเป็นเชิงปริมาณ เช่น เป็นคะแนน หรือเป็นค่าร้อยละ ซึ่งยังไม่สามารถตัดสินได้ว่านักเรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร จนกว่าจะมีการประเมินผล

2. การประเมินผล (Evaluation) คือการตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการวัดผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เช่น นักเรียนทำแบบทดสอบได้ 70 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยตั้งเกณฑ์ไว้ว่า ได้คะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป ถือว่าผ่านการทดสอบ เพราะฉะนั้นนักเรียนคนนั้นจึงผ่านการทดสอบ การประเมินผลจะออกมาในเชิงคุณภาพ เช่น สอบผ่านหรือไม่ผ่าน หรือแบ่งเป็นเกรด เช่น 4,3,2,1,0 คือ ดีมาก ดี ดีพอใช้ พอใช้ และต้องแก้ไข เป็นต้น

ความสำคัญของจุดประสงค์การเรียนรู้

ตามหลักการเขียนแผนการสอนแล้ว จุดประสงค์การเรียนรู้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด เพราะส่วนอื่นๆในแผนการสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ล้วนต้องเขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการ

เขียนแผนการสอน

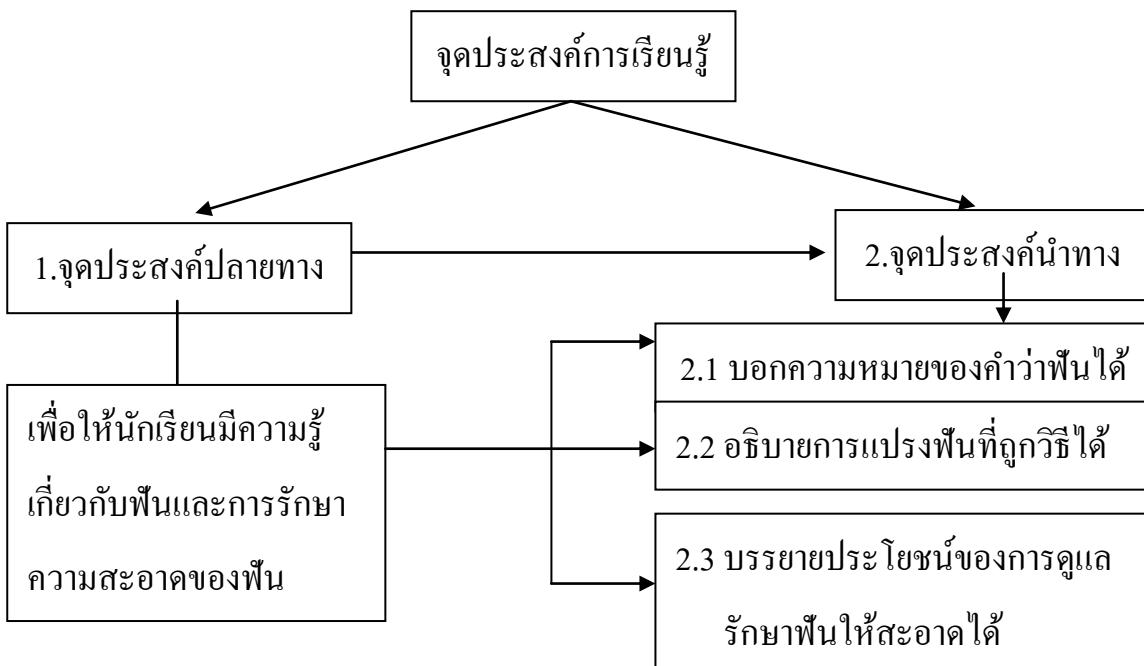
ความหมายของจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะที่ปฏิบัติการสอน หรือ ภายหลังที่เสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้ว จุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอนมี 2 ลักษณะ คือ

1. จุดประสงค์ปลายทางหรือจุดประสงค์ใหญ่ (Curriculum Objective) คือ ผลสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในเรื่องนั้นแล้ว ถ้าจะเปรียบเทียบกับการเดินทางด้วยรถไฟจากกรุงเทพฯไปเชียงใหม่ จุดประสงค์ปลายทางคือจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจุดสุดท้ายที่เราต้องการจะเดินทางไปถึง

2. จุดประสงค์นำทางหรือจุดประสงค์ย่อย หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Instructional Objective) คือ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นขณะที่ปฏิบัติการสอน ถ้าจะเปรียบเทียบกับการเดินทางด้วยรถไฟจากกรุงเทพฯไปเชียงใหม่ สถานีตามจังหวัดต่างๆที่รถไฟแวะหยุดพักเป็นระยะๆคือ จุดประสงค์นำทาง ซึ่งทำให้รู้ว่าขณะนี้เดินทางมาถึงไหนแล้ว อยู่ใกล้หรือไกลจากจุดหมายปลายทางมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในฐานที่ จุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ใหญ่หรือจุดประสงค์หลัก ส่วนจุดประสงค์นำทางเป็นจุดประสงค์ย่อย หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อพัฒนา 3 H

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

3 ด้าน (หรือ 3 H) คือ Head, Hand, Heart

จุดประสงค์ 3 H	จุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน	
1.Head (พุทธิพิสัย)	- ด้านสมอง - ด้านความรู้ ความจำ - ด้านทฤษฎี	สอนให้จำได้
2.Hand (ทักษะพิสัย)	- ด้านทักษะการปฏิบัติ	สอนทำได้
3.Heart (จิตพิสัย)	- ด้านเจตคติ (เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน) - ด้านคุณธรรมในจิตใจ	สอนให้นำไปทำ

แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ Backward Design

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....รหัสวิชา.....ชั้น.....
 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....
 เวลาเรียน.....ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด (Learning standards/indicators)

.....

เป้าหมาย (Goals/objectives)

ด้านความรู้ Knowledge

.....

ด้านคุณลักษณะ Attitude

.....

ด้านทักษะ Process

.....

ความเข้าใจที่คงทน (Enduring understanding)

.....

หลักฐานการเรียนรู้ (Learning assessment)

ชิ้นงาน/วิธีการเรียนรู้	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล

เนื้อหา/สาระ (Contents)

.....

กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities)

ครู	นักเรียน

สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ (Materials & Learning resources)

.....
.....

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ (Feed back)

.....
.....

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา (Administrator's opinion)

.....
.....

ภาคผนวก (Appendix)

รายละเอียด ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และเครื่องมือวัดและประเมินผล

การเขียนแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการมากกว่า การจดจำเนื้อหาวิชาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มุ่งสอนวิธีการแสวงหาความรู้ หรือวิธีการแก้ปัญหา มากกว่า การถ่ายทอดเนื้อหาวิชา ขอยกตัวอย่างเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย ด้วยคำกล่าวของ เดล คาร์เนกี ที่ว่า “การช่วยเหลือชาวบ้านที่ดีที่สุด มิใช่การนำปลาไปแจกพวกเขา แต่ควรสอนวิธีการจับปลาให้กับพวกเขา เพราะถ้าใครก็ตามได้รับแจกปลา เขาก็จะกินปลาจนหมดทั้งปีหรือตลอดไป”

ในการทำงานร่วมกัน ถ้านักเรียนได้รับการฝึกทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้หรือแก้ปัญหา เขาจะสามารถเรียนรู้หรือแก้ปัญหา เขาจะสามารถเรียนรู้หรือแก้ปัญหาลักษณะต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้ด้วยตนเองอย่าง ไม่มีวันสิ้นสุด เราเรียกรูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ว่า “การเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ” หรือ “การสอนที่เน้นการเรียนรู้วิธีเรียน” (Learning How to Learn)

หากวิเคราะห์จุดเน้นที่สำคัญของหลักสูตรการศึกษา จะพบว่า เป็นหลักสูตรที่มีจุดเน้น 4 ประการ คือ

1. เน้นทักษะกระบวนการต่างๆมากกว่าความสามารถในการจดจำเนื้อหา หรือเน้น Process มากกว่า Product
2. เน้นสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด หรือบทสรุปของเนื้อหา มากกว่ารายละเอียดของเนื้อหาวิชา หรือเน้น Concept มากกว่า Content
3. เน้นการลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำหนังสือ หรือเน้น Hand มากกว่า Head
4. เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้เอง มากกว่ารอให้ครูบอกความรู้ให้ หรือเน้น Child Center มากกว่า Teacher Center

จุดเน้นทั้ง 4 ประการนี้ จะนำไปสู่การคิดรูปแบบวิธีการสอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของหลักสูตร โดยการเขียนแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ทักษะกระบวนการ คือ อะไร

ทักษะกระบวนการ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญในการแก้ปัญหาต่างๆ หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีขั้นตอน

ทักษะกระบวนการที่ต้องการเน้นในหลักสูตรนั้นมีมากมาย เช่น ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น การที่จะเลือกใช้ทักษะกระบวนการใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะแตกต่างกันไป ในบทนี้จะกล่าวถึง ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เนื่องจากเป็นทักษะกระบวนการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสาระการเรียนรู้

ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

ทักษะกระบวนการเรียนรู้ 9 ชั้น ของกรมวิชาการ	ความหมาย
1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหา	การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหา หากปล่อยทิ้งไว้ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองหรือผู้อื่น
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์	การให้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุว่า ปัญหา นั้นมีสาเหตุมาจากอะไร โดยให้บอกเป็นข้อๆ สาเหตุของปัญหา 1. 2. ฯลฯ
3. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย	การให้ผู้เรียนช่วยกันวางแผนหรือคิดวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะมีหลายวิธี โดยกำหนดเป็น วิธีที่ 1 วิธีที่ 2 วิธีที่ 3 ฯลฯ
4. ประเมินและเลือกทางเลือก	การให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งมีอยู่หลายวิธีว่า วิธีการใดจะให้ผลดีที่สุด

ทักษะกระบวนการเรียนรู้ 9 ชั้น ของกรมวิชาการ	ความหมาย
5.กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ	การให้ผู้เรียนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดที่กำหนด ขั้นตอนการปฏิบัติเป็นข้อๆ ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 ฯลฯ
6.ปฏิบัติด้วยความชื่นชม	การให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ไว้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ใช้การขู่บังคับหรือ ลงโทษ
7.ประเมินระหว่างปฏิบัติ	การให้ผู้เรียนตรวจสอบผลที่เกิดจากการปฏิบัติว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือทำให้ปัญหาหมดไป หรือไม่
8.ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	การให้ผู้เรียนปรับปรุงการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น หากมี การพบข้อบกพร่องต่างๆ ให้หาแนวทางแก้ไข เพิ่มเติม
9.ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ	การให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติเป็นครั้ง สุดท้าย หากพบว่าปัญหาต่างๆ ได้หมดไปหรือ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว ควรจะภูมิใจที่ สามารถแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จ

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการจะข้ามขั้นตอน หรือสลับขั้นตอนได้หรือไม่

คำถามที่ว่า มีความจำเป็นเพียงใดที่ต้องเขียนกิจกรรมในแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ให้เรียงลำดับก่อนหลังทั้ง 9 ชั้น หรือคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในทุกๆขั้นตอน จะสลับขั้นตอน หรือข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้หรือไม่ คำตอบ คือ โดยหลักการแล้ว ควรคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเรียงลำดับตามขั้นตอนของ

กระบวนการ 9 ข้อ ไม่ควรสลับข้อ หรือข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง เพราะคำว่า “กระบวนการ” หมายถึงการทำงานอย่างมีระบบ เช่นเดียวกับกับการขึ้นบันได ซึ่งต้องก้าวทีละขั้น จากขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นที่หมาย

อย่างไรก็ตามเมื่อนำหลักการไปสู่การปฏิบัติ กล้วย่อมมีข้อยกเว้นได้บ้าง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ อาจจะข้ามขั้นตอน หรือสลับขั้นตอนกันได้บ้างเล็กน้อย แต่โดยภาพรวมแล้ว ควรจะคิดกิจกรรมให้เรียงลำดับตามที่กำหนดไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนนั้นๆ จนกลายเป็นทักษะ หรือความชำนาญที่เคยชินจนติดตัวนักเรียน สามารถนำไปแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้โดยอัตโนมัตินั่นเอง

สรุป

แผนการสอน คือ การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอน ตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน การวัดและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนการสอนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอนคือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า หรือ คือการบันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ
2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป
3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตาม
4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน
5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ
6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

ลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้

1. เนื้อหาต้องเขียนเป็นรายคาบ หรือรายชั่วโมงตารางสอน
2. ความคิดรวบยอด (Concept) หรือหลักการสำคัญ ต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องเขียนให้สอดคล้อง กลมกลืนกับความคิดรวบยอด
4. กิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
5. สื่อที่ใช้ควรเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา
6. วัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ประโยชน์ของแผนการสอน

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้ผู้ครมามีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง
3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
4. ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

การเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activity) คือ สภาพการเรียนรู้ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมใน โรงเรียนและในชีวิตจริง เป็นต้น

แนวทางการรวบรวมและสรุปรายงานผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การรวบรวมแผน

แผนการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการสอนตลอดปีการศึกษานั้น เมื่อสิ้นปีการศึกษาแล้วควรจัดเก็บรวบรวมแผนการจัดการเรียนรู้ไว้เป็นรูปเล่มเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแผนการที่มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการรวบรวมแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรูปเล่มนั้น ควรประกอบด้วยดังนี้

ส่วนที่ 1 คำอธิบายรายวิชา และผลการวิเคราะห์หลักสูตร โดยจำแนกให้เห็นได้ว่าแยกแยะจุดประสงค์ เนื้อหา และเวลาที่ใช้สอนแต่ละเนื้อหาอย่างไร

ส่วนที่ 2 ตารางสอนของครูผู้ทำการสอน

ส่วนที่ 3 แผนการเรียนรู้ หรือบันทึกการสอนทั้งหมด

ส่วนที่ 4 ภาคผนวก ประกอบด้วยเอกสารหรือสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสอนแต่ละครั้ง

ประเด็นคำถาม

1. แผนการสอนหมายถึงอะไร
2. ความหมายของกำหนดการสอนหมายถึงอะไร
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบหลักของแผนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านใดบ้าง
4. จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทางมีความแตกต่างกันอย่างไร
5. แนวทางในการเขียนกิจกรรมการเรียนรู้มีอะไรบ้าง
6. แนวทางในการเขียนวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีอะไรบ้าง
7. สิ่งที่ต้องศึกษาก่อนลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีอะไรบ้าง
8. สื่อการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการเขียนสื่อการเรียนรู้ในแผนการสอน มีแนวการเขียนอย่างไร
9. ในการจัดทำแผนการสอน ผู้สอนควรเลือกใช้กิจกรรมในลักษณะใดบ้างที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
10. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง